

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. —
za pol leta . . . 5 " "
za četrt leta . . . 2 " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Prusjaštvo in turkoljubstvo po deželi.

(Dopis iz Gorenjskega.)

Mnogo različnega smo že brali v „Slovincu“ o prusjaki, ali, kar je zdaj eno in isto, o turkoljubih po večih mestih, posebno po Ljubljani, in čudili se tem bolj takemu nenaravnemu čutju, ker prihaja večidel od ljudi, katerih deda so po Turkih svoje dni imeli enake muke prestati, kakor zdaj kristjani na turškem jugu. Saj so taki ljudje večidel rojeni Slovenci ali pa spačeni Nemci, ki so prišli med nas iskat kruha, katerega iz raznih vzrokov niso mogli doma dobiti.

Z našimi deželami so Nemci, ki so slučajno prišli v Avstriji na krmilo, ravнали kakor Rimci z onimi, ktere so po vojski dobili; poslali so uradnike va-nje, ki so bili doma odveč in ne za rabo. Marsikak viši uradnik, katerega Nemci doma niso mogli rabiti za nič, je prišel na ta način ne le k nam, ampak v Avstrijo sploh, kjer so vsled svojih „zaslug“ prejeli plačila raznih vrst, celo grofovo krono. —

Toda zašel sem predaleč, saj sem hotel le o prusjaki in turkoljubih po naši deželi govoriti. Zakaj li sem tako daleč zašel? Zato, ker so prusjaki in turkoljubi pri nas skoro brez izjeme došli tujci.

Pošten človek dandanes po vsem, kar se o turških grozovitostih piše in se nikjer verjetno ne preklicuje, ne more se potezati za Turke. Prav ste tedaj rekli v „Slovincu“, da je tisti, kdor v kljub temu še s Turki drži, lump.

Žalibog imamo pa po deželi mnogo ljudi, ki se za Turke poganjajo. Ali — hvala Bogu! — ti ljudje so večidel dobro zaznamovani. Imamo jih dvojne sorte. Prvi simpatizirajo s

Turki iz golega sovraštva do Slovanov, in ko bi bili Turki prijatelji slovanskemu narodu, bi jih ravno tako črtili, kakor jih zdaj radi imajo. K tej vrsti ljudi štejem domače in tuje nemčurje niže vrste, uboge na duhu, katerih pamet ne sega dva dni naprej v prihodnost, ki večidel trobijo za drugimi, kateri jim imponirajo, bodi si po kaki viši c. k. ali drugi službi, bodi si po višem umu. To je nemčurska „plebs“, ki se zaleti tje, kamor jo drugi poščejuje.

Druge vrste turški prijatelji so večidel vodje prvih. Tudi ti drže s Turki kot s tlačilci Slovanov, ali le zato, ker se bojé Slovanov, kateri bi jih utegnili prerasti in zadušiti njihovo sedanjo moč ter uničiti sedanji sistem, pod katerim se jim tako dobro godi. Ti ljudje stojé tedaj po pameti in umu više, ker gledajo v prihodnost in dosledno mislijo. Po deželi jih je največ med različnimi c. k. uradniki, samostojni prijatelji Turkov so le redki.

Kaj uganjajo, s kako zadovoljnostjo raznašajo „zmage“ Turkov, kako strašijo ljudi rekoč, da bo kmalo vsega slovenstva konec, ker bo na jugu Slované Turek pobil, pri nas pa jim bo vlada na noge stopila, o tem ne bom govoril, ker si tako vsak lahko sam v mislih načrta. Vprašati pa imam nekaj in to je: Kako li si upa kdo, bodi si kdor koli, med našim narodom v zvezde kovati tiste Turke, katerih ime že je strašilo za vsakega, ki po vsi pravici velja za zverine? Ali ni tako početje draženje in vznemirjanje ljudstva, ne kaljenje javnega miru, za kar bi imelo mar biti tistim oblastnjam, katerim je izročena skrb za javno varnost?

Eno pa je vendar dobro za nas, namreč to, da se bodo ljudstvu našemu oči odprle in bo videlo volkove, ki v ovčjih kožah delajo propagando za nemčurstvo in skušajo narod potujčiti. Turek je ljudstvu našemu v spominu

kot pošast, kdor tedaj ž njim drži, je ljudstvu sovražnik. Ko pridejo volitve, bomo nemčurske sleparje lahko s prsti kazali ljudstvu, rekoč: „Glej ga, ta s Turkom drži, tedaj ne more biti tvoj prijatelj“. Ljudstvo bo to razumelo — in to bo dobro.

Po svojem vedenji ti ljudje kažejo, da Turka kaj malo poznajo. Jaz bi jim privoščil, da bi ga le nekoliko skusili, potem bi mu kmalu odpovedali prijateljstvo. Turek ni le sovražnik Slovanov, ampak vseh neturških narodov, naj bodo ktere vere koli, da le muhamedanci niso. Kakor kristjana, sovraži n. pr. tudi Juda, zato se tega naroda, katerega je po vsem svetu dosti, na Turškem le malo nahaja in to še le po večih mestih, kjer je v primeri v boljši varnosti. Le nekoliko časa naj bi prišli naši turkoljubi pod oblast turških vlad, potem bi vse drugače peli. Ali mar mislijo, da če bi se Turku (kar zdaj skoro ni mogoče) posrečilo potlačiti Slované ali priti k nekdanji moči, bi ne skušal pogoltniti tudi Nemce in druge narode? —

Zato pravim, da naši turkoljubi Turka še ne poznajo ne, sicer ne vem, če bi jih ne bilo sram držati ž njim, ko se tako radi bahajo s svojo nemško kulturo. Večidel zajemajo vso svojo vednost iz „turških“ listov, kakor „N. Fr. Pres.“, „Deutsche Ztg.“, „Gemeindezeitung“, katerih se ostantativno drže, in po ljubljanskem „turškem listu“, ki se sicer redko, pa vendar sem ter tje nahaja. Da pri taki sprideni duševni hrani jim duh ne more biti zdrav, je razumljivo, zato pa, če naleti pri kom na katerega teh listov, ogibaj se ga kakor kužnega.

Sicer pa ta zalega že vidno pojema, vsako leto je je manj, ker povsod kolikor toliko prodira pravo spoznanje in ž njim vred slovenski duh. To je vesela prikazen.

Vladika Matej Ravnika v slovstvu slovenskem.

2. Ravnika Matej je bil ostroumen, da malo taci, za slovenščino vnet in mnogozaslužen mož, pisal je o njem Metelko; sosebno veliko hvalo smo mu Slovenci zato dolžni, ker po njegovi prizadetvi je bila slovenska stolica v ljubljanski liceji ustanovljena in bogoslovcem bilo ukazano v slovenščini slovstvovati. — V vsih njegovih pisanjih se vidi prizadevanje po lastni šegi prostih Slovencev v govorjenji se ravnati in na nemške izreke in stavke se ne vezati, kar je opomnilo in marsiktere obudilo, bolj ko prej, na govorjenje slovenskih prostakov paziti, ker se pravi slovenski duh le pri tistih razodeva, kateri nerazdeljeno v slovenščini mislijo in živé.

Baron Žiga Zois (r. 1747, u. 1819), vsem slovenskim pisateljem pravi Mecena, je navdihoval kakor Vodnika, Kopitarja, tako tudi

Ravnika, kteremu je bil osebo prijatelj. Budil je po pesnih in prostih svojih spisih Vodnik, dajal je slovenščini modra pravila Kopitar, in po njih je vnel se Ravnika, in sam vnet je za slovenščino v nemal tudi druge, licejske učence in bogoslovce, z besedo in z dejanjem. Prva zasluga njegova je toraj, da je nasprot prejšnjemu nemškutarjenju Ravnika sam jel čisto govoriti slovensko, in da je k temu budil učence svoje. Druga zasluga pa je, da je jel tudi pisariti ter na svetlo dajati slovenske bukve, in sicer v tedaj navadni Bohoričici. V Gajico prepisane so:

a) Perpomoček Boga prav spoznati ino častiti, ino pot prave sreče po Jezusovim vuku in življenju. Prestavljeno iz nemškiga in semtertje pomnoženo. V Lublani 1813. Natisnil J. Recer 8° 109 str. Druziga natisa 1816. Tretjiga natisa 1820. — Nemško je izvirno spisal bil to knjigo Anton Gall, Linški škof, pod naslovom: „Anleitung zur Kenntniss und Verehrung Gottes, nebst Anweisung zur Glückseligkeit

nach dem Leben und der Lehre Jesu. Wien 1805.“ —

b) Sveta maša ino keršansko premišlovanje iz svetiga pisma za vsak dan mesca, tudi druge lepe molitve. Dvanajstič, popravljeno ino pomnoženo dano na svetlobo. V Lublani 1813. Natisnil J. Recer v 12° 330 str. To je po francoski A. Mesangny dal bil na svetlo dr. Juri Gollmay, poznej veliki škofijski namestnik in prošt, prvokrat l. 1783; knjižica tedaj tolikanj priljubljena, da je do l. 1808 natisnjena bila enajstkrat, in dvanajsti natis je popravil in z razlagami nekaj pomnožil brezimenno Ravnika.

c) Zgodbe svetiga pisma za mlade ljudi. Iz nemškiga prestavil Matevž Ravnika, desete šole cesarske kraljev vučenik. Pervi del. Zgodbe stariga zakona. V Lublani, 1815. 8° str. 344. — Drugidel. Zgodbe noviga zakona. 1816. 310 str. — Tretji ino četerti del. Zgodbe noviga zakona. V Ljubljani 1817. str. 327. Na prodaj per Adamu Henriku Hohnu, bukvovezu.

Jugoslovansko bojišče.

Zmago Črnagorcev potrdijo skoro vsi listi. 28. julija telegrafiral je knez iz Vrbice v Cetinje: Muktar paša je sklenil nas vničiti in je našo vojno ob pol šestih zjutraj prijel pri Vrbici (na severo-zahodu od Vučida). Eno uro razsajal je silno hud boj; naša vojna je potem sovražnika zgrabila v naskoku ter zapodila ga v beg in 3 ure daleč ga podila. Od 16 taborjev vojne Muktarove so se komaj trije z begom rešili. Vjet je Osman paša in 300 Nizamov. Tudi nam je v roke prišlo 5 Kruppovih topov, mnogo orožja, streljiva, zastav, med katerimi je tudi glavna zastava, in veliko drugih reči. Zguba naša je primeroma majhna. V prvi vrsti so se hrabro bojevali štirje sorodniki kneževi, med katerimi je Filip Petrovič hudo ranjen. V taboru vlada nepopisljiva navdušenost. —

Knez Nikica se je tedaj nedavno, ko se je poročalo, da je bil od Turkov premagan, premišljeno kakor da bi bežal umaknil v take kraje, kjer je vojno Muktarovo prijel od vseh krajev in jo skoraj vničil. „Wiener Tagblattu“ se o tej zmagi telegrafuje: da je zguba Turkov veliko večja, nego se je mislilo. Koliko so ljudi zgubili, se še ne vé, ali ubiti so bili razen Selim-paše vsi turški vodje in viši častniki, Muktar pa je komaj v Trebinje ušel. Ta zmaga je odločna, ker zdaj se še Turški prebivalci v Hercegovini branijo iti v boj zoper Črnogorce. V Trebinji je strah velik, prodajalnice zaprte in Turki beže iz mesta. Muktar paša ne bo kmalu zopet toliko vojne nabral, da bi se mogel vnovič ustaviti. Črnogorci so zgubili v tej bitvi okoli 200 ranjenih in mrtvih, a med temi nobenega vojvoda.

Tudi Srbi rok križem ne drže! Čelak Antič je natolkel Derviša pašo in oblega Sjenico, Lešjanin pa je vojsko Osmanovo vrgel nazaj, ko je hotela prekoračiti Timok in prodrati na zemljo srbsko.

Znamenito je tudi, da je na Rumunskem 5 brigad pripravljenih za vojsko in da tudi Grška utegne vsaki trenutek mahitati nad Turke. Že je vnanjim vladam razposlala pismo, v katerem naznanja, da ji ne bo dolgo več mogoče brzdati podložnikov svojih, ki z vso silo zahtevajo vojsko s Turkom. Kdo bi se tedaj čudil, da je avstrijski poročnik grof Zichy velikemu vezirju svetoval napeti vse moči, da bi bila vojska kakor hitro mogoče končana.

Turki tedaj povsod propadajo. Tem hrabrejši pa so pri požiganju, klanju in ropanju. Od Antiča premagan Derviš paša je vojakom

svojim ukazal pomoriti vse kristijane, kar jih dobé, brez razločka spola ali starosti. Neki Fehim Efendi, sorodnik pri Bjelini padlega turškega majorja Stočevića se je zarotil pomoriti vse kristijane. Z druhaljo svojo je šel od kraja do kraja in v Ratkovu pobil 90 ljudi, v Sokolovem in Paviču 150, v Pervanu, Timaru in Piškovcu 300; le najlepšim deklicam so prizanesli, ki so jih pa odpeljali in utaknili v hareme teh turških krvolokov. Enako je razsajal Hadži Omer Efendi v Majdanu, kjer je na neki tržen dan Turke nahujskal proti kristijanom, ktere so kar na trgu začeli moriti in klati. Ali ni tedaj v nebo vpijoča krivica te grozoviteže zagovarjati in jim želeči zmage, kakor delajo naši turški listi?

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. avgusta.

Avstrijske dežele.

Državna zbornica dunajski in ogerski pred koncem meseca septembra ne bosta sklicana. Tudi se jima ne bodo predložili vsi načrti o novi pogodbi, ampak le colna in kupčijska zveza. Rešitev teh predlogov bo pokazala, ali sedanje ministerstvo ostane, ali pa gre.

Grof Andrassy je cesarju neki razodel, da vsled nekterih izjav kneza Gorčakova pri shodu v Zakopih ruski politiki dosti ne upa in je nasvetoval shod z Bismarkom, kar se mu je pa naravnost odreklo.

Škof Štrosmajer se je podal na Dunaj; pravijo, da so ga najbrže tje poklicali, da bi od njega kaj natančnejega zvedeli o zadevah v Bosni, ktere so njemu, kot škofu bosenškemu dobro znane.

Madjarska legija, ki hoče pomagati Turkom, se neki vendar-le snuje. Poveljništvo so ponudili Klapku, ki ga pa ni sprejel, ker zaradi starosti ne more več lahko jahati. Zdaj imajo upanje, da ga prevzame vodja in osnoveatelj gasilne straže carigradske grof Bela Szecsenyi. „P. Ll.“ pa to reč še vendar taji.

Dalmatinski list „L'Avvenire“ poroča, da se bodo sklicali dalmatinski deželni brambovci in da ste iz Reke v Dalmacijo došli 2 kompaniji pionirjev.

V Hrvatskem saboru stavlja je Kamenar predlog, da bi se na deželne stroške ustanovila zemljiščna-hipotekarna in kreditna banka. — Vkljub narodne večine pa je obrst-lajtenant Sasić stavljal predlog, Njih Veličanstvo prositi, da bi se potegnili za to, da bi bilo že skoro konec strašnih grozovitosti, ki jih Turki na bojišču počenajajo.

Vnanje države.

Srbska vlada je dopisnikom Srbom sovražnih listov dala svet, da naj se iz Srbije poberejo. Ristić se je za teden dni podal v glavni kvartir h knezu Milanu. Milojković ga nadomestuje v Belgradu. — Iz Ruskega in celó iz Škandinavije dohajajo častniki v Belgrad, da vstopijo v vojno srbsko, kateri primanjkuje oficirjev. Tudi je iz Ruske prišlo tje mnogo zdravnic, ki hočejo brezplačno oskrbovati ranjence.

Iz Carigrada se poroča, da je komisija, ki je imela preiskovati dogodbje v Solunu in umor konzula nemškega in francoskega, governerja obsodila na 1 leto ječe. — Ker so prostovoljci vidinski vjete srbske otroke prodajali v sužnost, je veliki vezir smrtno kaznen zažugal slehernemu, ki bi v prihodnje kaj takega storil.

Ruski car pride koncem meseca avgusta v Varšavo k vojaškim vajam. — Galaški kupci pripovedujejo, da se je v Kavkazu vnel upor in da je 70.000 Čerkesov zgrabilo za orožje in prepodilo ruske posadke.

Bavarski zbor je bil 29. jul. sklenjen.

Izvirni dopisi.

Iz Sodražice, 30. julija. (O banki „Sloveniji“.) Globoko v srce me rani, ko slišim, da neki delničarji hočejo za likvidacijo glasovati, ter pahniti banko v brezno, kjer bo poginila za veke. Ne storite tega, ne terjajte likvidacije, sicer boste škodovali tudi sebi in celemu narodu. Menim, da bi bilo bolje za one delničarje, ki ne umejo, kaj je likvidacija, kaj je fusija, ter ne vedó, kako krivdo bi banki „Sloveniji“ storili z likvidacijo, ako bi pri omenjenem zboru molčali; z molčanjem bi banki ne škodovali tako, nego s takim glasovanjem.

Težavno je v sedanjem času komu svetovati, zatorej ne rečem družega gg. delničarjem, kot to, da bi vsaj nekoliko usmiljenja in ljubezni do nesrečne banke v svojih prsih hranili, in sodnik naj bo vsakemu srce! Premislite s kakim trudom smo banki luč življenja prižgali, s kakim trudom smo jo dalje razvijali ter jo podpirali kakor skrbna mati svojega edinega otroka, ki stavi na-nj svoj zadnji up — a zdaj bi bil zastoj naš trud? Ne, gg. delničarji! Ne pustimo pasti banke v enem trenutju v večni propad, ker je sedaj v popolnem razvitku; kajti težavnejše je trdnjavo postaviti, nego ohraniti pred sovražniki.

— To je prevod od „Chr. Schmid's Biblische Geschichte für Kinder zum planmässig. Unterricht in sämmtl. deutsch. Schulen Bayerns“. München 1801, ki so bile večkrat natisnjene.

d) Abecednik za šole na kmetih v ces. kr. deželah. V Ljubljani 1816. Nemško in slovensko. 95 str. v 8°.

e) Male Povesti za šole na kmetih v ces. kr. deželah. Kleine Erzählungen itd. V Ljubljani 1816, 1822 itd. v 8° str. 127. Na prodaj per Jurju Lihtu, bukvoprodu, in s šolskimi bukvami zakladniku. Te bukvice, ki so po deželi in v mestih v prvih šolah služile do nove njihove preuredbe vsled l. 1848, je spisal bil po slovenski že Jan. Debevc, bivši katehet v nunskih šolah, pod naslovom: Majhine Perpo-vedvanja. V Ljubl. pri Recerju 1809.; popravil in v krepki besedi vravnal jih je Ravnikar.

f) Keršanski katoliški Navuk z vprašanji ino odgovori. V Ljubl. 1822. 8° str. 260. natis. per Leop. Egerju. To je prevod nemškega J. Leonhardovega katekizma.

g) Petere Mojzesove bukve je poslovenil iz izvirne besede, ki so ostale tedaj sicer v rokopisu, pa so poznej mnogotero služile predstavljavcem sv. pisma. Poprej naštetje natisnjene so se močno razširjevale med ljudstvom in jako rade prebirale.

Tretja zasluga Ravnikarjeva je pa stolica slovenskega jezika v bogoslovnici. — O francoski dobi se je podučevala slovenščina v latinskih ali srednjih šolah, in na njeni podlagi francoščina. Po dobi francoski so se spet prestvarile bile šole in prevladovati je poleg latinščine jela nemščina. Ravnikar je živo čutil, kaj se pravi, brez znanja slovenskega jezika mlade duhovnike pošiljati med narod slovenski. Kako so pa tudi — sami poptujeni — poptujevali narod, kako kvarili njegov jezik, ker se ga znanstveno nikjer učili niso! Da se temu pride v okom, je nasvetoval že Kopitar v slovnici svoji l. 1808, naj se bogoslovcem napravi učilišče jezika slovenskega. Iz tega nagiba obrne se Ravnikar, da ne bi osoda Vodnikova

bila tudi osoda slovenščine po šolah na Kranjskem sploh, da veljavnega bar. Ž. Zoisa in učenega J. Kopitarja, in s prizadevanjem teh mož se je zgodilo, da so presvitli cesar Franc v l. 1817 učilišče slovenskega jezika dovolili v Ljubljani, in bogoslovce družega leta zavezali k šolskemu učenju domačega jezika. Smeli so prihajati k temu nauku tudi slušatelji licejski.

Sad te naprave se je v kratkem pokazal, ne le na Kranjskem, ampak tudi pri sosednih Slovencih. Kmalu je prišlo dokaj dobro pisanih slovenskih bukev na dan, in duhovni govori na prižnicah so bili prosti grozne sodrge in v lepši in čistejši slovenščini zglasovani. Da imamo toraj v Ljubljani od tedaj učilišče slovenskega jezika, ta posebna hvala gre — Ravnikarju (Cf. Življenje M. Ravnikarja v „Novicah“ 1845; P. J. Šafarik's Gesch. der südslav. Lit. I. 1864, pag. 37. 38).

Obupati tudi še ne smemo, kajti zavarovanega je že več milijonov, kupčija je tako rekoč nastavljena, in vse organizirano; ravno organizacija pri banki stane mnogo denarja, kar bi bilo v slučaju likvidacije brez vse vrednosti.

Poleg družih imela je banka „Slovenija“ posebno lansko leto veliko požarnih nesreč, kar je č. delničarjem znano, a menim, da ne bode vedno tako, kajti za nevihto prisije zopet solnce, in tako bo naši banki po vihnem življenji in delovanji gotovo solnce milejše sreče posijalo. Če pustimo banko propadu — ne rečem, da nimamo potem več narodnega zaveda, ali težko kedaj. —

Da pa ni imela samo naša banka nesreče vsled požarov in prvega ravnateljstva, je gg. delničarjem dobro znano. Ravnateljstvo naše bode za naprej gotovo tudi bolj pazljivo ravvalo, po drugem poti hodilo ter se nevarnosti ogibalo.

Mi delničarji pa bodimo složni pri odločilnem obnem zboru, da se nam ne bodo neprijatelji smelo posmehovali (saj jih imamo že tako preveč) ter rešimo banko pogube z edino odločilno banki in delničarjem koristno besedo: „doplačamo!“

Delničar.

Iz Preserja, 30. julija. V „Slov.“ št. 87 je dopisnik iz Borovnice našega kraj. šolsk. predsednika grdo pred svetom počrnil. Da objavljena vest je neresnična, dokazala bo sodnijska preiskava.

Gosp. dopisnik je bil v tej stvari gotovo slabo podučen, sicer bi tega ne bil v časopis zabilježil.

Istina je, da je naš nekdanji miroljubni Preser postal kraj pretepov, posebno ob nedeljah in praznikih, in to le vsled nekterih malopridnih in razuzdanih fantalinov.

Gorko naj bo gosp. županu položeno na srce, da se takim napakam v okom pride ter ovi rogovileži primerno kaznujejo!

Miroljub.

Iz boh. Bistrice, 31. julija. Pri volitvi obč. starešinstva dne 22. julija t. l. so bili izvoljeni: Anton Torkar za župana, Simon Repinc, Martin Rozman, Janez Mencinger pa za svetovalce, vsi narodnjaki in poštenjaki. Nadejati se je, da bode novi občinski odbor, ker so sploh razumni možje izvoljeni, v vsem splošno dobro gospodaril in bistriške ulice nekoliko osnažil, ker se pod prejšnjim županovanjem to ni moglo storiti. (Obljubljena poročila prosimo. Vred.)

Pod Čavnom na Goriškem, 28. julija. (Č. g. Ivan Strés, blag duhovnik in domoljub je umrl.) — Izvrstni in izgledni domoljubni duhovnik č. g. Ivan Nep. Strés, vikar pod Sobotinom, je izdihnil svojo blago dušo v roke Gospodove dne 23. t. m. o 9. uri zjutraj. Vem, ko bi hotel Vaš list sleherni nekrolog obširneje razglašati, bi ne imel dovolj prostora; a tudi navadni nekrolog ne spada v predale dopisov, ampak k večemu med oglase na poslednji strani. Pa vendar slovenski kronist ali zgodopisec mora zapisati saj nekatere črte o izglednih, omikanih in posnemanja vrednih domoljubih, naj si bodo že svetnega ali duhovskega stanú. In tako temeljito narodno omikanega in djansko domoljubnega Slovenca pa duhovnika ne najdeš na vsaki strani škofjskega šematizma, kakor je bil naš blagomisleči Ivan. Tudi jaz se nisem namenil obširneje pisati življenja zdaj pod črno zemljo ležečega Ivana, kterege sem še le pozneje kot duhovnika od bliže spoznal. — Ranjki je bil rojen 4. maja 1847 v Idrskem pri Kobaridu,

10 ur nad Gorico od prilično premožnih še živčih staršev, ki sta tako skrbno svojega sinka Ivana izredila, da je duhoven postavši bil ponos goriške duhovščine v verskem in narodnem oziru. Že na gimnaziji je pokazal in razvijal svoje izvrstne talente, da je bil vedno med odličnimi in tudi preskušnjo zrelosti je z odliko prestal. S posebnim veseljem se je lotil slovenščine, ter je tudi svoje sošolce k olikanju in temeljitemu naučenju svojega jezika napeljeval. Notranji poklic ga je peljal v semenišče, kjer je bil izgled v npravnem obnašanji, učenji, kakor v djanskem narodnjaštvu. Dopršivši bogoslovje je bil kot 23letni, narodno, versko in temeljito omikani mladeneč v mašnika posvečen v največje veselje svojih blagih staršev in duhovščine, ki je s tem dobila krepko podporo v boju za sv. vero in mili katoliško-slovenski narod. Svojo prvo službo je nastopil kot kaplan v Kanalu 1870; pa ta bila je zanj pretežavna; zaradi tega je bil na svojo prošnjo od tu že po enoletnem službovanji leta 1871 v Miren blizu Gorice premeščen. Pripoveduje se, da je dobil kal bolezní že v Kanalu. Mirenski zrak mu je prvo leto še precej vgajal, a ravno na dan osodepolne seje v političnem društvu „Soča“ dne 30. decembra 1872 se je pri dolgotrajni seji tako slabega čutil, da je moral še pred končano sejo na okrepilo iti. Od teh mal je hujše in hujše bolehal, tako da je moral na začasni odpust k svojim starišem se podati, kjer je v 10 mescih počitka tako dobro okreval, da ga je prečast. redništvo zopet v lahko službo v eno uro od Gorice oddaljeni mali podsobotinski vikarijat namestilo. Prišel je sicer nekoliko zopet k moči, ali moral se je vsakega hujšega dela ogibati. Svoje spretno pero je pokazal kot kaplan v Kanalu in v Mirem. Pisal je več člankov pred žalostnim razporom „Soči“ in o razmerah goriških strank pa v dunajskem „Vaterlandu.“ Ravno o času razpora je bil bolan, da ni mogel svojega stališča pismeno zagovarjati, kakor je želel. Ali vendar je stališče narodno verskih domoljubov pojasnil v izvrstnem „poslanem“ po svojem okrevanju v „Glasu.“

Koliko zaupanje je vžival med verskimi narodnjaki, se vidi iz tega, ker je bil izvoljen za novi narodnjaški list na verski podlagi „Glas.“ Ali ker ni bil dovolj prepričan, da bi bil poleg „Soče“ še drugi list potreben in ker je hotel razdvojenje goriških Slovencev overati ali saj ga ne pospeševati, in ker se je tedaj „Soča“ kazala ne le, da je narodna, ampak tudi saj nekoliko verska, se je slehernemu sodelovanju pri „Glasu“ odpovedal in tako je bilo izdavanje žalibog le prepozno na svitlo izhajajočega konservativnega lista zeló oteženo. Zarad tega mu je tudi neki znanec v svojem listu o tem naglem njegovem odstopu osupnjen humoristično opazil: Da ste Vi g. Strés od vredništva „Glasa“ tako nenadno odstopili, to me je silno strés-lo! Sicer je pa še nedavno opazil, da ako mu je bilo kdaj za ktero stopinjo žal, je bila ta, da je dal svoje ime za osnovanje „Glasa“, ki se mu ni tedaj še tolikanj potreben dozdeval, ali pa prav za prav, da je že vse prepozno! Menil je namreč z drugimi duhovskimi udi v „Soči“ razpor zaverati s tem, da bi vsi narodni duhovniki in drugi domoljubi k „Soči“ pristopili, in tako liberalce pri glasovanji za točko, na kako versko ali brezversko podlago se ima društvo in list „Soča“ postaviti, z večino glasov premagali. Pa za ta njegov namen menda niso vsi duhovniki prav vedeli ali se zanj ne zmednili. Njegov namen je bil pošten; saj liberalci so ravno s tem sredstvom pri volitvi tedanjega odbora z liberalnimi kandidati prodrli. —

Pri vsi svoji dolgotrajni bolehnosti je bil nevtrudljiv v svojem poklicu, tako da je celó 15. junija na dan sv. R. T. pri svoji fari v Solkanu pridigoval, akoravno bi ne bil smel vsled zdravniškega priporočila preglasno ali dalj časa na leci govoriti. Pripoveduje se, da je bil zeló občutljiv — in kako bi ne bil, ker je vedno bolehal? — ga je neki nerodno živč farman vsled njegovega blagomislečega krščanskega opominjevanja hudo razžalil, ktero razžaljenje mu je neki tako hudo délo, da ga je na bolniško posteljo vrglo. Tako sem iz najbolj zanesljivega vira zvedel. On je bil narodnjak z besedo in djanjem. Uradoval je le v slovenščini bodi si takim uradom, ki znajo slovensko, bodisi tudi slovenščine nevesčim. Bil je res izgled djanskega rodoljuba in sovražnik praznih fraz domoljubnih. Nekega uradnika je njegovo slovensko dopisovanje tako v oči bôdlo, da je nekemu kmetu rekel: „Kaj vaš gospod ni hodil v šolo, in ne zna nemščine?“

Pa ne le slovenski domoljub v ožjem pomenu je bil naš vrli Ivan, ampak tudi slovanski, sosebno jugoslovanski domoljub je bil v najširjem pomenu te besede. Kako je hrepel, da bi se jugoslovanski narodi otresli muhamedanskega do krvi žulečega jarma, kaže izrek, ki ga je ze lanf o času jugoslovanske ustaje izgovoril: Da, ako bi bil svetni človek in zdravega telesa, bi se težko vdeležitve tega postavnega upora vzdržati zamogel. Kako mil, blag in gostoljuben je bil pokojni naš Ivan, ve le tisti, ki je imel čast in priliko z njim občevati. Zato so ga še liberalci v čislu imeli, — se ve da ne v času razpora, ker so se njegovega spretnega peresa in neusmiljene logike bali, — ampak pred razporom in zopet po nagodbi obeh strank, da so ga celó v novi odbor „Sloge“ za odbornikovega namestnika izvolili. Naš gosp. Ivan ni bil sicer po vsem za tako spravo, kakoršna je zdaj, pa menil je, da se bo dalo na tej poti vendar složno delati in po odpravljenih predsodkih polagoma do stalne sprave priti. Zato je tudi pristopil k novemu društvu „Slogi“, akoravno se je z zanimivimi Hefajstovimi dopisi*) vjemal, ktere dopise so nekteri celo njegovemu peresu po krivem podtikali. Škoda, ki jo po izgubi našega zdaj pokojnega Janeza mlajša duhovščina trpi, je skoraj nenadomestljiva, ker tak narodnjak ne izide slehrno leto iz goriške duhovščine. Z eno besedo, on je bil v resnici, kar gorečnost za sv. vero zadeva, mož po volji božji, kar pa njegovo djansko domoljubje, je bil ves narodnjak po volji, želji in potrebi slovenskega katoliškega naroda. Posnemajmo torej njegove blage lastnosti domoljubja, on je bil čist, neomahljiv značaj, kakoršnih zeló pogrešamo. Zarad tega bomo mi njegovi prijatelji, znanci in sorodniki in njegovi tako vdani mti Podsobotinci še dolgo na njegovi gomili plakali, kakor smo ob njegovem pogrebu 25. t. m., h kteremu ga je poleg Podsobotincev še mnogo drugih Bricev iz bližnjih občin in 16 duhovnikov spremilo. Trdno smo prepričani, da, akoravno je le 29 let živel, je mnogo dobrega storil in namenil storiti, ako bi le njegove telesne moči bile dopuščale; zavoljo tega je šel tudi po večno plačilo, ktero takim njemu enakim duhovnikom ne odide.

Eden izmed njegovih prijateljev.

*) Ti dopisi so v svojem času veliko senzacijo po Goriškem zbujevali, ter zdaj so slutili Hefajsta v tej, zdaj v drugi osebi. Prav, da so se po teh pojmi veliko zjasnili. Pis.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. avgusta.

(Izpit iz krščanskega nauka za srednje šole) delal je 25. in 26. julija č. g. Komljanec, kaplan iz Mengša.

(Gg. A. Raič in E. vitez Stauber) sta imenovana za prava profesorja na realki ljubljanski.

(Občni zbor banke „Slovenije“) je danes popoldne v čitalnični dvorani. Kar se banke tiče, je bila reč že tako na drobno preresetana, da je vsakemu jasna, zato nimamo nič več opomniti k temu, kakor to, da bi „turški list“ na vso moč rad šel ji za pogrebom.

(Banka „Slovenija“) „Novice“ pišejo: Notica, ki jo je prinesel „Sl. Nar.“, da so poverjeniki banke „Slavije“ v shodu 28. julija v principu sklenili, da se banka „Slovenija“ izroči „Slaviji“, je pomota. Kajti poverjeniki niti „Slavije“ niti „Slovenije“ ne morejo o taci zadevah nič sklepati, o katerih pristaja sklep edino le občnim zborom.

(„Beseda“) ima biti prihodno nedeljo v prostorih čitalnične gostilnice ljubljanske na korist marljivega skladatelja in pevovodje čitalnice in „dramatičnega društva“, gosp. Ant. Stöcklina. Pri tej besedi bo pel gosp. Josip Nolli, ki zdaj začasno v Ljubljani biva, dva napeva iz oper. Natančnejši program prihodnjič.

(Ljubljanska hranilnica). Vsled sklepa računov za 1. september 1876. se je v minulih šestih mesecih pomnožilo premoženje, ki ga hranilnica oskrbuje, za 564.828 gld. 17 kr. Na nepremakljiva posestva (vknjižena dolžna pisma) posojenih je 6 milijonov in 405.343 gold.; na državna dolžna pisma, zlato in srebro, v zastavljavnici in na menjice 885.103 gold. Dalje znaša hranilnično premoženje v državnih dolžnih pismih in v vlogah pri Graških hranilnicah 3 milijone in 810.320 gold., v lastnih posestvih 569.132 gld., in v drugih terjatvah 4135 gld.; gotovina v kasi znaša 599.558 gold. Celo premoženje znaša tedaj 12 milijonov 270.681 gld. Posojila na vknjižene dolžna pisma (s 6 milijoni in 405.343 gld.) se tako-le glasijo: 1086 posojil je do 300 gld., 893 od 300 gld. do 1000 gld., 407 od 1000 do 5000 gold., 167 od 5000 do 10.000 gld., 83 od 10.000 do 20.000 gld., 25 od 20.000 do 30.000 gold., 5 od 30.000 do 40.000 gld., 3 od 40.000 do 50.000 gld., 2 od 50.000 do 60.000 gld., 1 za 70.000 gld., 2 pa od 80.000 do 90.000 gld. To je dokaz, da hranilnica posebno male posestnike podpira, kolikor jej je po pravilih mogoče.

(Umrlo) je meseca julija v Ljubljani 65 oseb, 38 moškega in 27 ženskega spola.

Razne reči.

— Lorenc Siherl, ki so ga nedavno našli mrtvega v potoku med Bitnjem in Crngrobom, je bil najbrže zavratno ubit in so nekega sumljivega človeka že zaprli.

— Madjarska svojeglavnost. Znano je, da Ogri uradno dopisujejo in odpisujejo le v madjarskem jeziku na vse kraje brez ozira na to, ali je kraj nemšk, slovansk, lašk ali francosk. Le kedar kaj posebnega prosijo ali želé, pridajo dopisu prevod v drug jezik. Da pri tem večkrat naleté, kažete posebno sledeči od konca do kraja resnični dogodbi.

Magistrat v Pešti je poslal l. 1874 v Berlin magistratu neko zelo važno pismo v madjarskem jeziku. Berolinski magistrat, pri katerem ni bilo nobenega, ki bi bil znal madjarski, pošlje dopis avstrijsko-ogerskemu poslanstvu. To obljubi, da mu bo že prevod priiskrbelo. Ali pri poslanstvu ni enega človeka, ki bi znal toliko madjarski, da bi napravil prevod. Zato velika zadrega med uradniki, po-

slanstva, ki se ni smelo blamirati s tem, da bi ne imelo nobenega uradnika, ki bi madjarskega bil zmožen. K sreči zvedó, da je v Berlinu glasbena banda ogerskih ciganov. Hajdi k njim, ti bodo že znali madjarski! — Uradnik se napoti k njim, jih najde in praša: „Zna li kdo izmed vas madjarski?“ — „Vsi znamo,“ je odgovor, ki jako razveseli uradnika. Potegne tedaj dopis iz žepa in ga dá vodji družbe. Ta ga gleda, a čez nekaj časa pomoli sosedu, kateri ga ravno tako naprej oddá. Pismo gre skoz vseh roke, nazadnje pride do vodje nazaj. „Kaj je tedaj v dopisu?“ praša uradnik, ki je začuden to gledal, vodjo. „Ne vemo, gospodine“, je splošni odgovor. „Kako? Saj umete vsi madjarski?“ se čudi uradnik. „Umemo pač“, je odgovor, „a kaj pomaga to, ker brati ne znamo.“ — „A, tako“, črhne uradnik in po kratkem premišljevanji nadaljuje: „Nič ne dé, bom bral jaz.“ Družba ga obstopi in vsak nateza ušesa, ko uradnik bere. „No, kaj je?“ vpraša prebravši. „Nismo razumeli, gospodine“, mu doni od vseh strani, ker jim namreč uradnik, ki sam ni znal madjarskega, ni mogel tako brati besedi, kakor jih pravi Madjar izgovarja. Na to ne ostane uradniku družega, ko iti in poročiti poslanstvu, kaj je opravil. Tudi poslanstvo si ne vé pomagati, tedaj pošlje magistratu dopis nazaj s poročilom, da ne more dobiti človeka, ki bi madjarski dopis v nemški jezik prevedel. Tedaj pošlje berolinski magistrat dopis nazaj v Pešt z blizo sledečim pismom: „Na vaš dopis nismo v stanu odgovoriti, ker nismo našli nikogar, ki bi ga nam bil ponemčil. Je sicer več ogerskih podložnih v Berlinu, do katerih smo se obrnili, ali tisti, ki umejo in govoré madjarski, ne znajo brati, tisti pa, ki brati znajo, ne umejo madjarskega jezika.“

Druga dogodba. Peštanska policija je sledila nekega goljufa že dalje časa brez vspeha. Slednjič zvé, da je s prigoljufanim denarjem pričel kupčijo v Trstu, pa pod izmišljenim imenom. Obrne se toraj telegrafčno do policije v Trstu s prošnjo, naj bi človeka, ki je pod imenom „N. N.“ v Trstu, prišla in ga poslala v Pešto, ker je goljuf. Telegram je bil v madjarskem jeziku. Uradnik, ki ga dobi, ne ume nobene besede; razumljivo mu je le imé „N. N.“ Ker je pa ta znan trgovec, ki je že večkrat telegram dobil, pošlje tudi tega njemu meneč, da pravo zadene. „N. N.“ dobi telegram v roke in vidi iz njega, kaj mu preti, pobere kopita in zgine ko dim. Med tem pa policija v Pešti čaka in čaka, kdaj bodo goljufa pritirali iz Trsta; ko ga le ni, popraša po njem telegrafčno, ta pot v nemškem jeziku. Tržaška policija odgovori, da ni dobila nobenega ukaza. Peštanska policija potem popraša, kaj in kako s njenim telegramom, uradnik pa se izkaže s prejemnico, podpisano po „N. N.“ (t. j. po človeku, ktere ga je policija peštanska hotela zgrabit). — Na ta način je goljuf ušel, peštanska policija pa se je lahko sama za nos prišla, ker je izgovor uradnika tržaškega, da ni mogel vedeti, komu gré telegram, popolnoma obveljal.

— Mlad pesnik je s svojimi tovarši ravno sedel pri kartah, kar zasliši zunaj stopinje svojega ostrega očeta. „Kaj hočem storiti?“ zavpije in vrže karte pod mizo. „E, veste kaj?“ reče eden igralcev, „ti vzemi v roke svojo žaloigro in mi drugi delajmo se, kakor da bi spali.“

— Dvorni norec Franca I. kralja francoskega tožil mu je, da mu žugajo nekoji sovražniki smrt. Franc je djal mu: „Če to storé, dal jih bom pet minut pozneje obesiti.“ „Veličastvo!“ zavrne norec, „prijetneje bi mi bilo, ko bi jih dali pet minut poprej!“

— Priprostost. Gospod, kteremu je narava podelila zelo majhen nos, bil je povabljen k bogati gospej na obed. Med obedom drsala je mala hčerka nemirno sem trtje, nazadnje se ni mogla več zdržati, da ne bi vskliknila: „Da, mama! Zakaj ste mi pa prepovedali govoriti od nosa tega gospoda? Saj ga nič nima!“

Umrli so:

Od 30. julija do 2. avgusta. Marija Babič, beračica, 64 l., za oslabenjem. Jože Mandl, krojač, 25 l., za pljučno sušico. Franc Osredkar, dninar, 46 l., za vnetjem trebušne mreže. Anton Kirchbaumer, jetnik v pos. del., 40 l., za spridenjem krvi.

Telegrafčne denarne cene 2. avgusta.

Papirna renta 65.60 — Srebrna renta 69.— — 1860letno državno posojilo 111.40 — Bankine akcije 858 — Kreditne akcije 142.— — London 125.30 — Srebro 101.65 — Ces. kr. cekini 5.92 — 20frankov 9.94.

Denarstvene cene. 1. avgusta.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	65.60	65.75
5% renta v srebru	69.—	69.—
Srečke (lozi) 1854. l.	107.25	107.50
„ „ 1860. l. celi.	112.75	113.—
„ „ 1860. l. petinke	117.—	117.50
Premijski listi 1864. l.	130.50	131.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	96.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	72.75	73.75
Hrvaške in slavonske po 5%	83.—	83.50
Sedmograške po 5%	73.25	74.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	856.—	858.—
Unionske banke	58.50	58.75
Kreditne akcije	140.30	140.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	670.—	680.—
Anglo-avstr. banke	71.25	71.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	155.—	155.75
Tržaške „ 100 „ k. d.	118.—	119.—
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50
Budenske „ 40 gld. a. v.	26.—	28.—
Salmove „ 40 „ „ „	38.50	39.—
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	30.25	30.75
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.—	30.—
St. Genois „ 40 „ „ „	36.—	31.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.25	24.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	21.—	22.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.92	5.94
Napoleonsd'or	9.99	10.01
Srebro	101.30	101.40

Podpisani p. i. občinstvu in zlasti cerkvenim predstojnikom naznanjam, da sem se s svojo delavnico iz Kamnika preselil v Ljubljano v Bežjigrad nasproti pokopališča sv. Krištofa, in da prevzemam vsaktera

kiparska dela cerkvena,

kakor štatve, oltarje, prižnice itd. iz najlepšega

marmor-cementa,

hidralskega apna, gipsa ali tudi lesa. Posebno priporočam svoj

tlak

za cerkve, dvorane in veže, ki je trd kakor vsak kamen

in se sostavi v različnih barvah in podobah po 8—20 gold. štirjaški seženj.

Dalje izdelujem konsole, kapitule itd. za nova poslopja, in mozaik-tla po najnižji ceni.

Pismena naročila se natančno in vestno izvršujejo in se tudi na ogled pošiljajo vsaktere reči.

S pristrčno zahvalo za dosedanje zupanje, priporočam se za nova naročila.

Matija Ozbič,

(40—1)

kipar v Bežjemgradu nasproti sv. Krištofa v Ljubljani.